

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2008/94/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 22 октомври 2008 година

относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежеспособност на техния работодател

(кодифицирана версия)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 137, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

след консултация с Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

след консултация с Комитета на регионите,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Директива 80/987/ЕИО на Съвета от 20 октомври 1980 г. относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежеспособност на техния работодател ⁽³⁾ беше неколнократно и съществено изменяна ⁽⁴⁾. С оглед постигане на яснота и рационалност посочената директива следва да бъде кодифицирана.
- (2) Точка 7 от Хартата на Общността за основните социални права на работниците, приета на 9 декември 1989 г., постановява, че завършването на вътрешния пазар следва да доведе до подобряване на условията за живот и труд на работниците в Общността, като това подобрене следва да обхваща, когато това е необходимо, развитие на някои аспекти от регламентацията на заетостта, като например процедурите за колективни уволнения, както и тези, свързани с несъстоятелността.
- (3) Необходими са разпоредби за закрила на работниците и служителите в случай на неплатежеспособност на работодателя и за да им се осигури минимално ниво на защита, в частност за да се гарантира изплащането на дължимите

им вземания, като се отчита необходимостта от балансирано икономическо и социално развитие в Общността. За тази цел държавите-членки следва да създадат орган, който да осигури изплащането на неплатените вземания на засегнатите работници и служители.

- (4) С оглед гарантиране на справедлива защита на засегнатите работници и служители определението за състоянието на неплатежеспособност следва да бъде дефинирано в светлината на тенденциите в законодателствата на държавите-членки, като в обхвата си то следва да включи и процедурите при неплатежеспособност, различни от ликвидацията. В този контекст, с оглед определяне на отговорността на гарантиращата институция, държавите-членки следва да може да предвидят когато състоянието на неплатежеспособност води до няколко производства при неплатежеспособност, това състояние да се разглежда като едно цяло производство при неплатежеспособност.

- (5) Следва също да се гарантира, че работниците и служителите, посочени в Директива 97/81/ЕО на Съвета от 15 декември 1997 г. относно Рамково споразумение за работа при непълно работно време, сключено между Съюза на конфедерациите на индустриалците и на работодателите в Европа (UNICE), Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) и Европейската конфедерация на профсъюзите (CES) ⁽⁵⁾, Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) ⁽⁶⁾ и Директива 91/383/ЕИО на Съвета от 25 юни 1991 г. за допълване на мерките за насърчаване на подобряването на безопасността и здравето на работното място на работниците на срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение ⁽⁷⁾ не са изключени от обхвата на настоящата директива.

⁽¹⁾ ОВ С 161, 13.7.2007 г., стр. 75.

⁽²⁾ Становище на Европейския парламент от 19 юни 2007 г. (ОВ С 146 Е, 12.6.2008 г., стр. 71) и решение на Съвета от 25 септември 2008 г.

⁽³⁾ ОВ L 283, 28.10.1980 г., стр. 23.

⁽⁴⁾ Вж. приложение I, части А и Б.

⁽⁵⁾ ОВ L 14, 20.1.1998 г., стр. 9.

⁽⁶⁾ ОВ L 175, 10.7.1999 г., стр. 43.

⁽⁷⁾ ОВ L 206, 29.7.1991 г., стр. 19.

- (6) С цел осигуряване на правна сигурност за работниците и служителите в случай на неплатежеспособност на предприятията, извършващи дейност в няколко държави-членки, както и за да се укрепят правата на работниците в съответствие с практиката на Съда на Европейските общности, следва да се въведат разпоредби, които изрично да указват институцията, компетентна за изплащане на неизплатените вземания на тези работници и служители в такива случаи и да установяват като цел на сътрудничеството между компетентните административни органи на държавите-членки ранното удовлетворяване на неуредени претенции на упоменатите работници и служители. Освен това е необходимо да се осигури правилното прилагане на съответните механизми чрез въвеждане на разпоредби за сътрудничество между компетентните административни органи в държавите-членки.
- (7) Държавите-членки могат да въведат ограничения на отговорността на гарантиращите институции, които следва да бъдат съобразени със социалната цел на директивата и могат да бъдат съобразени с различните нива на претенции.
- (8) С цел да се улесни идентифицирането на процедурите при неплатежеспособност, особено в случаи, които имат транснационални измерения, следва да се въведат разпоредби, задължаващи държавите-членки да уведомяват Комисията и другите държави-членки за видовете процесуални правила при неплатежеспособност, които водят до намеса на гарантиращия орган.
- (9) Тъй като целите на предложените действия не биха могли да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и следователно могат да бъдат по-добре постигнати на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.
- (10) Комисията следва да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад относно изпълнението и прилагането на настоящата директива, и по-специално по отношение на новите форми на заетост, появяващи се в държавите-членки.
- (11) Настоящата директива не следва да засяга задълженията на държавите-членки по отношение на сроковете за транспониране в националното законодателство и за прилагане на директивите, които са посочени в приложение I, част B,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБХВАТ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

1. Настоящата директива се прилага спрямо вземанията на работници и служители, произтичащи от трудови договори или от трудови правоотношения и съществуващи по отношение на работодатели, които са в състояние на неплатежеспособност по смисъла на член 2, параграф 1.

2. Държавите-членки могат чрез изключения да изключат вземанията на някои категории работници и служители от обхвата на настоящата директива тогава, когато съществуват други форми на гаранция, ако се установи, че те дават на засегнатите лица закрила, съответстваща на тази, която се осигурява от настоящата директива.

3. Когато такива разпоредби вече се прилагат в националното им законодателство, държавите-членки могат да продължат да изключват от обхвата на настоящата директива:

- а) домашните прислужници, наети от физическо лице;
- б) рибарите, получаващи заплащане под формата на дялово участие в риболова.

Член 2

1. За целите на настоящата директива работодателят се счита в състояние на неплатежеспособност, когато е поискано започване на колективна процедура, основана на неплатежеспособността на работодателя, както е предвидено в съответните закони, подзаконови и административни разпоредби на държавата-членка, която включва частично или цялостно отнемане на активите на работодателя, определяне на ликвидатор или лице, изпълняващо подобна задача, и органът, компетентен по силата на споменатите по-горе разпоредби:

- а) е решил да открие производството; или
- б) е установил, че предприятието или дейността на работодателя е окончателно прекратено(а) и наличното му имущество е недостатъчно, за да се обоснове откриването на процедурата.

2. Настоящата директива не накърнява националното законодателство по отношение на понятията „работник и служител“, „работодател“, „възнаграждение“, „придобито право“ и „евентуално право“.

Независимо от това държавите-членки не могат да изключат от обхвата на настоящата директива:

- а) работниците на непълно работно време по смисъла на Директива 97/81/ЕО;
- б) работниците на срочен трудов договор по смисъла на Директива 1999/70/ЕО;
- в) работниците с временно трудово правоотношение по смисъла на член 1, точка 2 от Директива 91/383/ЕО.

3. Държавите-членки не могат да въвеждат условие за минимален срок на трудовия договор или минимална продължителност на трудовото правоотношение като условие за придобиване на правото на работниците и служителите на вземания по настоящата директива.

4. Настоящата директива не засяга правото на държавите-членки да разширяват закрилата на работниците и служителите по отношение на други състояния на неплатежоспособност, например състояние на постоянно фактическо спиране на плащанията, установено от процедури, различни от посочените в параграф 1, които са предвидени в националното законодателство.

Такива процедури обаче не създават за институциите на другите държави-членки задължение за гарантиране в случаите, посочени в глава IV.

ГЛАВА II

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ГАРАНТИРАЩИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Член 3

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят, че гарантиращият орган гарантира, при спазване на член 4, изплащането на дължимите вземания, произтичащи от трудови договори или трудови правоотношения, включително тогава, когато се предвижда от националното законодателство, от обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение.

Вземанията, които се погасяват от гарантиращия орган, представляват плащания по дължими вземания, отнасящи се към период преди и/или когато е приложимо, след определена от държавите-членки дата.

Член 4

1. Държавите-членки имат възможност да ограничат отговорността на гарантиращия орган, посочена в член 3.

2. В случай че държавите-членки упражнят предоставената им съгласно параграф 1 възможност, те определят продължителността на периода, за който гарантиращият орган изплаща дължимите вземания. Въпреки това този период не може да бъде по-кратък от периода, покриващ възнаграждението за последните три месеца на трудовото правоотношение преди и/или след датата, посочена в член 3, втора алинея.

Държавите-членки могат да включат този минимален тримесечен срок в референтен период с продължителност не по-малка от шест месеца.

Държавите-членки, които имат референтен период не по-малък от 18 месеца, могат да ограничат периода, за който дължимите вземания за осем седмици се изплащат от гарантиращия орган. В такъв случай онези периоди, които са най-благоприятни за работника или служителя, се използват за изчисляване на минималния период.

3. Държавите-членки могат да въвеждат тавани за плащанията, извършвани от гарантиращия орган. Тези тавани не трябва да падат под нивото, което е социално съвместимо със социалната цел на настоящата директива.

Ако държавите-членки се възползват от тази възможност, те следва да уведомят Комисията за методите, използвани при определянето на тавана.

Член 5

Държавите-членки определят условията и реда за организацията, финансирането и работата на гарантиращите органи, като в частност спазват следните принципи:

- а) имуществото на органите трябва да е независимо от оборотния капитал на работодателя и да е несеквестрируемо при процедурите при неплатежоспособност;
- б) работодателите трябва да участват във финансирането, освен ако то не е напълно осигурено от държавните органи;
- в) задължението на гарантиращите органи за плащане съществува независимо от изпълнението на задължението за участие във финансирането.

ГЛАВА III

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО СОЦИАЛНАТА СИГУРНОСТ

Член 6

Държавите-членки могат да постановят, че членове 3, 4 и 5 не се прилагат по отношение на вноски, дължими по силата на националните законно установени схеми за социална сигурност или по силата на допълнителни пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, които съществуват извън националните законно установени схеми за социална сигурност.

Член 7

Държавите-членки приемат необходимите мерки, за да гарантират, че невнасянето в осигурителните институции на задължителните вноски, дължими от работодателя по силата на националните законно установени схеми за социална сигурност, преди изпадането му в неплатежоспособност, не засяга правото на вземане на работниците или служителите срещу тези осигурителни институции, доколкото вноските за сметка на работника или служителя са били предварително начислени върху изплатените възнаграждения.

Член 8

Държавите-членки гарантират, че са взети необходимите мерки за закрила на интересите на работниците и служителите и на лицата, напуснали предприятието или дейността на работодателя към датата на изпадането му в неплатежоспособност, по отношение на техните придобити права или на техните евентуални права във връзка с пенсия, включително за вземанията на наследниците, по силата на допълнителни пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, които съществуват извън националните законно установени схеми за социална сигурност.

ГЛАВА IV

РАЗПОРЕДБИ, СВЪРЗАНИ С ТРАНСНАЦИОНАЛНИ СЛУЧАИ

Член 9

1. Когато едно предприятие, което извършва дейност на територията на най-малко две държави-членки, е в състояние на неплатежоспособност по смисъла на член 2, параграф 1, органът в държавата-членка, на чиято територия работят или обикновено полагат труд работниците и служителите, е отговорният орган за изплащане на дължимите вземания на работниците и служителите.

2. Обхватът на правата на работниците и служителите се определя със закона, регламентиращ компетентния гарантиращ орган.

3. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че в случаите по параграф 1 от настоящия член решенията, взети в хода на процедурата при неплатежоспо-

собност, посочена в член 2, параграф 1, чието откриване е поискано в друга държава-членка, са взети предвид при определянето на състоянието на неплатежоспособност на работодателя по смисъла на настоящата директива.

Член 10

1. За целите на прилагането на член 9 държавите-членки предвиждат разпоредби за обмен на съответна информация между компетентните административни органи и/или гарантиращите органи, посочени в член 3, първа алинея, като направят възможно, по-специално, информирането на гарантиращия орган, отговорен за изплащането на неплатените вземания на работниците и служителите.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията и останалите държави-членки подробна информация за контакт с техните компетентни административни органи и/или гарантиращи органи. Комисията осигурява публичен достъп до тази информация.

ГЛАВА V

ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 11

Настоящата директива не засяга правото на избор на държавите-членки да прилагат или да въвеждат закони, подзаконови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците или служителите.

Изпълнението на настоящата директива не представлява при никакви обстоятелства основание за намаляване на общото ниво на защита на работниците в приложното ѝ поле с сравнение с настоящото положение в държавите-членки.

Член 12

Настоящата директива не засяга правото на избор на държавите-членки:

- а) да вземат мерки за предотвратяване на злоупотреби;
- б) да изключват или да ограничават задължението, посочено в член 3, или задължението за гаранции, посочено в член 7, ако се окаже, че изпълнението на задължението е неоправдано поради наличието на специални връзки между работодателя и работника или служителя и на общи интереси, произтичащи от прикрито споразумение между тях;

в) да отказват или намаляват отговорността, посочена в член 3, или гаранционното задължение, посочено в член 7, в случаите, когато работникът или служителът лично или заедно със свои близки роднини е бил собственик на съществена част от предприятието или дейността на работодателя и е имал значително влияние върху дейността му.

Член 13

Държавите-членки уведомяват Комисията и другите държави-членки за видовете национални процедури при неплатежеспособност, които попадат в обхвата на настоящата директива, както и за всякакви свързани с това промени.

Комисията публикува предоставените ѝ съобщения в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 14

Държавите-членки съобщават на Комисията текстовете на законите, подзаконовите и административните разпоредби, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 15

Най-късно до 8 октомври 2010 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за изпълнението и прилагането на членове 1—4, 9 и 10, член 11, втора алинея, член 12, буква в) и членове 13 и 14 в държавите-членки.

Член 16

Директива 80/987/ЕИО, изменена с актовете, посочени в приложение I, се отменя, без да се засягат задълженията на държавите-членки относно сроковете за транспониране в националното законодателство на директивите, които са посочени в приложение I, част B.

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение II.

Член 17

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 18

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Страсбург на 22 октомври 2008 година.

За Европейския парламент

Председател

H.-G. RÖTTERING

За Съвета

Председател

J.-P. JOUYET

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ЧАСТ А

Отменената директива и нейните последователни изменения

(посочени в член 16)

Директива 80/987/ЕИО на Съвета (ОВ L 283, 28.10.1980 г., стр. 23).

Директива 87/164/ЕИО на Съвета (ОВ L 66, 11.3.1987 г., стр. 11).

Директива 2002/74/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 270, 8.10.2002 г., стр. 10).

ЧАСТ Б

Неотменен акт за изменение

(посочени в член 16)

Акт за присъединяване от 1994 г.

ЧАСТ В

Срокове за транспониране в националното законодателство и за прилагане

(посочени в член 16)

Директива	Срок за транспониране	Дата на прилагане
80/987/ЕИО	23 октомври 1983 г.	
87/164/ЕИО		1 януари 1986 г.
2002/74/ЕО	7 октомври 2005 г.	

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Таблица на съответствието

Директива 80/987/ЕИО	Настоящата директива
Член 1	Член 1
Член 2	Член 2
Член 3	Член 3
Член 4	Член 4
Член 5	Член 5
Член 6	Член 6
Член 7	Член 7
Член 8	Член 8
Член 8a	Член 9
Член 8b	Член 10
Член 9	Член 11
Член 10	Член 12
Член 10a	Член 13
Член 11, параграф 1	—
Член 11, параграф 2	Член 14
Член 12	—
—	Член 15
—	Член 16
—	Член 17
Член 13	Член 18
—	Приложение I
—	Приложение II